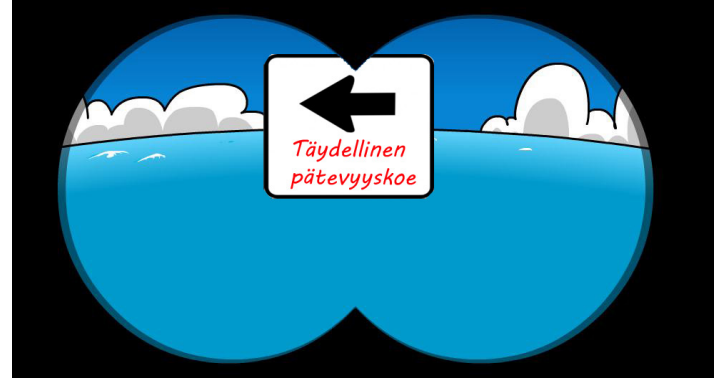

Laboratuvarım için doğru yeterlilik testi programını seçme

Giriş

Yeterlilik Testine (YT) katılım, bir laboratuvardaki test sonuçlarının kalitesinin sağlanmasının önemli bir parçasıdır. Gerekli zaman ve emek, özellikle birbirinden farklı testleri gerçekleştiren laboratuvarlarda maliyetli olabilir, bu nedenle en uygun YT çevrimini seçmek çok önemlidir. Aynı test alanı için birden fazla YT programı genellikle mevcuttur; bu nedenle bu broşür, laboratuvarların ihtiyaçlarına en uygun YT programlarını seçmesine yardımcı olabilecek kilit sorulara yoğunlaşmaktadır.

YT'ye dahil edilen parametreler

YT programı tarafından sunulan test numunelerinin matriksleri, analitleri ve/veya derişim seviyeleri, laboratuvarın günlük uygulamalarında karşılaşılan numunelere benzer mi? Örneğin:

Örnek 1: İçme suyu için bir YT programındaki kirletici seviyeleri, endüstriyel atıklarda beklenenlerden oldukça farklı olacaktır.

Endüstriyel atıkları test eden bir laboratuvar:

- Sınırlamaları dikkate alarak katılabilir;
- Hiç katılmayabilir.

Örnek 2: DNA dizilimi için YT programları ya doku örnekleri ya da DNA özütleri sunabilir.

Seçimine bağlı olarak, laboratuvarın yeterliliği aşağıdakiler için değerlendirilecektir:

- Bütün test;
- Yalnızca dizilim basamağı.

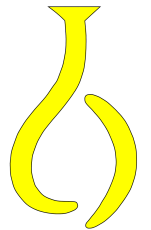
Veri toplama ve analiz stratejileri

YT sağlayıcı tarafından uygulanan stratejiler laboratuvarın ihtiyaçları için uygun mu? Dikkate alınması gereken faktörler şunlardır:

- Uygulanan istatistiksel tasarımın açıklaması;
- Analiz edilecek test numunelerinin sayısı ve/veya talep edilen tekrar sayısı;
- Katılımcılardan veri toplama prosedürleri (örneğin, faks, e-posta veya web portalları ile gönderim);
- Farklı ölçüm prosedürleri ile elde edilen sonuçların karşılaştırılmasına yönelik prosedürler;
- Katılımcıların sayısı ve menşei;
- Laboratuvar ile aynı ölçüm prosedürünü kullanan katılımcıların sayısı; ve
- Performans değerlendirmesi için kullanılan metotlar ve kriterler.

Laboratuvar, ayrıca müşterilerinin, akreditasyon kurumlarının ve/veya düzenleyici kurumların istatistiksel tasarım konusunda özel gereklilikleri olup olmadığını da göz önüne almalıdır.

Örnek 3: Bir laboratuvar, süt tozu, tahıllar ve yemlerdeki yağ içeriğini, operasyonel olarak tanımlanmış üç ölçüm prosedürü (Röse Gottlieb, doğrudan yağ ekstraksiyonu ve hidroliz ile yağ tayini) kullanarak belirler. Her ölçüm prosedürü, her bir matriks için farklı sonuçlar verebilir. Laboratuvarın, YT programında farklı ölçüm prosedürlerinin her bir matriks için dikkate alınıp alınmadığını kontrol etmesi önemlidir.

Eurachem

A FOCUS FOR
ANALYTICAL CHEMISTRY
IN EUROPE

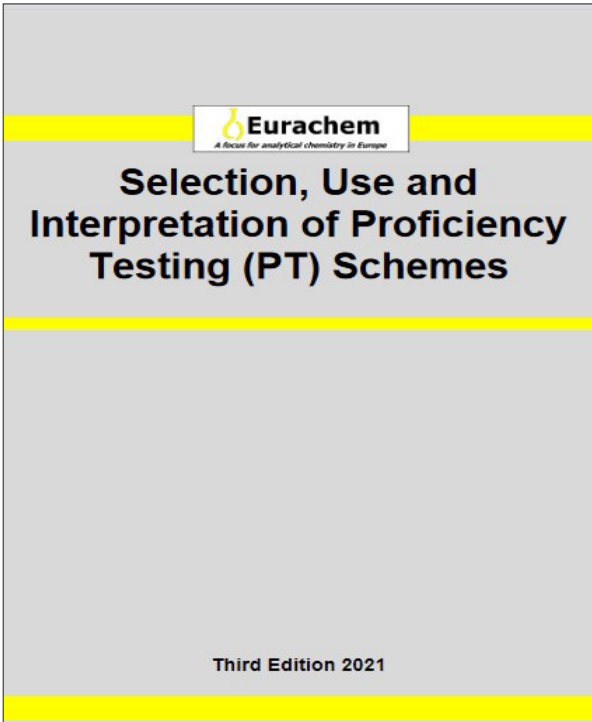
Performans değerlendirilmesi

Katılımcının performansını değerlendirmek için kullanılan yöntem (örneğin, z skoru) YT sağlayıcısı tarafından açıkça tanımlanmış ve laboratuvar tarafından anlaşılır mı?

Örnek 4: Bir laboratuvar, performans değerlendirmesinde dikkate alınması için ölçüm belirsizliğini YT sonuçları ile birlikte bildirmek isteyebilir, ancak YT sağlayıcısının yaklaşımı bunu içermeyebilir.

YT sağlayıcısı tarafından performans değerlendirmesi için kullanılan kriterler, laboratuvar tarafından gerçekleştirilen işin türü ve/veya ilgili mevzuatla uyumlu mu?

Örnek 5: Doğrulama analizleri yapan bir laboratuvar, performans değerlendirme için daha basit tarama teknikleri kullanan laboratuvarlara göre daha kısıtlayıcı kriterler arayabilir.

YT sağlayıcısına güven

Bir laboratuvar bir YT sağlayıcısının yetkinliğini nasıl değerlendirebilir? Aşağıdaki verilenleri dikkate alın:

- ISO/IEC 17043 gereklerine uygunluk örneğinin akreditasyonu;
- Tecrübe;
- Atanmış değerlerin güvenilirliği; ve
- Yeterlilik değerlendirme kriterlerinin amaca uygunluğu.

İletişim

YT sağlayıcısı ve katılımcı arasında etkileşim uygun mu?

Aşağıda verilenleri dikkate alın:

- Kullanılan dil;
- Bilginin erişilebilirlik ve açıklığı;
- Belirtilen zamanda sağlanan raporlar;
- Düzenli iletişim, örneğin yıllık kullanıcı toplantıları;
- Sağlanan desteğin seviyesi;
- Müşterinin YT'lere yönelik isteklerinin uygulanması.

YT programlarının seçilmesi için pratik rehberlik Eurachem Kılavuzunun Ek A'sında verilmiştir [1].

Daha fazla bilgi/okuma için

[1] B. Brookman and I. Mann (eds.) Eurachem Guide: Selection, Use and Interpretation of Proficiency Testing (PT) Schemes (3rd ed. 2021). www.eurachem.org adresinden edinilebilir.

YT sağlayıcıları ve çevrimler hakkında bilgi ulusal akreditasyon kuruluşunuzdan, EPTIS web sayfası (www.eptis.org) veya diğer ulusal veya uluslararası kuruluşlardan edinilebilir.